

ALEXANDRU POPESCU-TELEGA IN THE HISTORY OF ROMANIAN HISPANIC STUDIES

Carmen Sveduneac

PhD Student, University of Suceava

Abstract: This paper was born from an essential need of a research regarding the evolution of the Romanian Hispanic phenomenon and the role that Alexandru Popescu-Telega played in the evolution of the area. The purpose of this research is to create a portrait of a professional hispanist and to acknowledge the important role of Popescu-Telega's activity in the Romanian Hispanic studies, a knowledge that refuses any type of identification. The aggregate of his activity, not at all at our disposition is gathering in a description tangential problematised. It is a monographic study, an effort to recover the activity of a Romanian Hispanic Studies pioneer; the challenges of this research are more likely positivist than analytical or speculative; we are talking about a contextual recovery, that it is why his studies will be compared to other Spanish studies, some published before the World War I and other published in the interbelic period. We strongly believe that it is absolutely necessary to relate his activity to the historical context in which his studies were published in order to justify both the lack and need of the information that Alexandru Popescu-Telega brings into the Romanian literary space.

Key words: Hispanism, hispanist, Alexandru Popescu-Telega, monography, interbelic

Lucrarea de față își propune să recupereze activitatea celui considerat de critica de profil unul dintre pionierii hispanismului românesc, Alexandru Popescu-Telega. Considerăm necesară reconstituirea istoriei acestui personaj și cunoașterea rolului activității sale în evoluția hispanismului, datele cumulate ale activității sale, deloc la îndemână, adunându-se într-un tip de descriere tangențial problematizată. Pentru a justifica atât lipsa cât și nevoia informațiilor pe care hispanistul le aduce în spațiul literar românesc, ne vom raporta la contextul istoric în care au fost concepute studiile lui Popescu-Telega.

Prima lucrare consacrată în integritate activității hispanistului datează din 1943 și este semnată de Traian Păunescu Ulmu. În cele 15 pagini dedicate lui *Al. Popescu-Telega hispanista* (Al. Popescu-Telega hispanist), Traian Păunescu Ulmu realizează o scurtă biografie a personajului.

Astfel, aflăm că hispanistul se naște la 9 Aprilie 1889 în satul Telega (Craiova), căruia îi va purta numele, studiază la Universitatea din București, în cadrul Facultății de Filosofie și Litere, unde își dă și doctoratul în 1927 obținând calificativul maxim, *summa cum laude*, pentru teza sa *Cervantes și Italia*. Între 1916-1918, se va înrola în război ca stegar și va fi demobilizat în gradul de locotenent. În 1919 obține un post de profesor la catedra de franceză a Liceului „Carol I” din Craiova unde va activa până în 1939, când, la propunerea ministrului Pedro de Prat y Soutzo, a consulului Spaniei din București, Luis Benezto și a altor iluștri spanioli, guvernul din Spania, drept recunoștință pentru meritele sale, îl numește lector de spaniolă la Facultatea de Litere din București. Începând cu 1943 va fi șeful catedrei de limbă și literatură spaniolă.

Tot din acest studiu aflăm că Alexandru Popescu-Telega își începe activitatea literară publicând o serie de poezii, însă devine cunoscut în publicistica românească abia în 1912 când revista „Viața nouă” îi publică articolul *Teatrul lui Jacinto Benavente* și câteva traduceri din Ruben Darío și Francisco Villaespa. Sub tutela și îndrumarea profesorului său, romanistul Ovid Densușianu, își descoperă pasiunea pentru literatura, cultura și civilizația spaniolă, căreia îi va dedica începând cu acest an, majoritatea studiilor și scrierilor. În anul 1923 fondează revista „Năzuința” din Craiova, unde va publica timp de 5 ani numeroase articole despre literatura, cultura și civilizația spaniolă și o serie de traduceri din autori spanioli.

Traian Păunescu Ulmu enumeră în câteva rânduri publicațiile în volum ale hispanistului până în anul 1943, data publicării acestui articol, care se construiește ca o poveste, nu este argumentată contribuția sa la cunoașterea culturii și literaturii spaniole în spațiul românesc, nu sunt analizate operele, autorul limitându-se doar la enumerarea acestora.

Datele din lucrarea lui Păunescu Ulmu pot fi validate consultând atât dicționarele literaturii române care îl menționează cât și numeroase studii printre care îl amintim pe cel al lui Mircea Popa, *Relații culturale și literare româno-spaniole de-a lungul timpului*, alături de cel al Anei Maria Brezuleanu, *Bibliografia relațiilor literaturii române cu literaturile străine în periodice (1891-1944)*, etc.

Cel de-al doilea studiu consacrat lui Alexandru Popescu-Telega îl întâlnim în 1976, în

„Revista de istorie și teorie literară” unde, Eugenia Oprescu, sub titlul *Alexandru Popescu-Telega, investigador de la literatura española* (Alexandru Popescu-Telega, cercetător al literaturii spaniole) prezintă pe cuprinsul a 8 pagini activitatea sa din domeniul hispanisticii pe care o împarte în două categorii: traduceri și studii. Trebuie să menționăm că până la Eugenia Oprescu nu am întâlnit o bibliografie a activității hispanistului; acest inventar al operei lui Alexandru Popescu-Telega, integral din punct de vedere al publicațiilor în volum, ne va ajuta la întocmirea corpusului de texte a lucrării de față.

În articolul său autoarea se va opri asupra câtorva studii pe care le va analiza în ansamblu, la finalul acestor considerații conchizând că Alexandru Popescu-Telega este „românul care, până în epoca sa, a înțeles cel mai bine specificitatea spațiului iberic.[...]Cu un devotament rar întâlnit și o mare putere de muncă, Alexandru Popescu-Telega și-a deschis singur drumul într-un domeniu foarte vast, curiozitățile sale ajungând să se transforme, într-un final, dintr-o lectură pasională a unei literaturi care îl fascina, într-o dificilă dar generoasă acțiune de inițiere și divulgare printre intelectualii acelei epoci, a culturii spaniole.

Următoarea lucrare, și ultima de acest gen, apare în 2012. Este vorba teza de doctorat a Anei Maria Popa, susținută în cadrul Universității din București, intitulată *Receptarea lui Cervantes în spațiul literaturii române*. În cele 21 de pagini autoarea realizează un lapidar parcurs al activității sale critice, și a celei de interpret și traducător al operei lui Cervantes din perioada interbelică.

Pentru a argumenta afirmația potrivit căreia Alexandru Popescu-Telega este primul hispanist român este necesar să ne raportăm la istoria studiilor hispanice din România. Cronologia etapelor din istoria hispanismului român este distinctă de la un studiu la altul. În cele ce urmează ne vom raporta la o etapizare realizată de Dana Diaconu în *El hispanismo en Rumania: desarrollo y estado actual (Hispanismul în România: dezvoltare și stadiu actual*. În opinia hispanistei există 3 etape, prima corespunde perioadei interbelice și se întinde până în anii '60, cea de-a doua începe în 1960 și se încheie în 1989 când, odată înlăturat regimul comunist începe ultima etapă, cea în care ne aflăm în prezent.

Potrivit acestui studiu Alexandru Popescu-Telega se înscrie în prima generație a hispaniștilor români.

Deși interesul pentru literatura spaniolă datează încă din vremea cronicarilor, între 1700 și 1900 nu poate fi vorba despre apariția hispanismului ca disciplină, în această perioadă nu au

existat grupuri organizate de cercetători, manifestările în domeniu fiind mai curând izolate, lipsite de rigoare științifică, o caracteristică destul de frecventă în activitatea intelectualilor din acea epocă. În ciuda acestor considerații se cuvine însă să recunoaștem meritele lui Vasile Alexandrescu-Urechia, profesor de istorie și literatură universală la Universitatea din Iași; el va ține o serie de conferințe, având ca temă cultura și civilizația iberică și va scrie numeroase articole în presa locală. Publicațiile sale vor fi extrem de importante pentru cunoașterea culturii spaniole în spațiul românesc, meritele fiindu-i recunoscute în 1868, când Academia Regală Spaniolă îl va numi membru secțiunii literar-artistică.

Între anii 1860-1865 Vasile Alexandrescu-Urechia va trimite la studii în Spania doi dintre studenții săi, Andrei Vizanti și Ștefan Vârgolici, considerați pionierii hispanisticii din România, predecesorii lui Alexandru Popescu-Telega.

Ștefan Vârgolici va studia timp de cinci ani în Madrid (1860-1865), unde își va susține teza de doctorat cu titlul *Breve noticia sobre la historia de los rumanos* (O scurtă istorie a românilor). În 1868, se va întoarce la Universitatea din Iași și va activa ca profesor la catedra de filologie romanică. Ștefan Vârgolici va fi primul traducător al lui Don Quijote din limba spaniolă, limba lui Cervantes.

În Madrid, între 1864-1868, va studia și Andrei Vizanti, urmând cursurile Facultății de Filosofie și Litere; timp de patru ani acesta va trimite constant periodicelor din țară atât articole despre viața artistică și culturală din Spania, recenzii ale operelor scriitorilor spanioli, cât și articole privind informații de ordin politic, relatări despre manifestări civice, detalii referitoare la reforma învățământului public din Spania, etc.

Cu excepția activității meritorii a lui Ștefan Vârgolici, nu se poate vorbi de un profil de hispanist cu preocupări constante și definitorii până în secolul al XX-lea, când își desfășoară munca de cercetător și traducător Alexandru Popescu-Telega.

În mod tradițional hispanismul este centrat pe învățarea limbii, pe studii lingvistice și literare, literatura fiind cea care a generat hispanismul; motivul este unul lesne de înțeles: lumea literară a condus la formarea identității naționale.

Din punctul de vedere al unui vorbitor non-nativ de limbă spaniolă, hispanismul, înainte de a fi o știință, a fost și rămâne, ce-i drept, o pasiune: mai întâi de toate, o pasiune pentru cuvântul scris, pentru că literatura este cea mai accesibilă formă de dialog între culturi.

Să înveți o limbă străină la un nivel înalt de competență, atât scrisă cât și verbală, ca apoi să-ți extinzi această cunoaștere pe mai multe dimensiuni ale culturii în acea limbă, este un efort: îndelung și anevoios. Acest lucru indică negreșit pasiunea pentru cultura studiată și identificarea cu ea.

Criteriile care vor sta la baza analizei noastre, atât cea a activității lui Alexandru Popescu-Telega din domeniul hispanisticii, cât și configurarea profilului său de hispanist, vor lua în calcul tocmai această pasiune a lui pentru Spania.

Credem că activitatea unui hispanist este motivată de promovarea culturii spaniole, mai mult decât orice analiză critică, ca atare, studiile de promovare a culturii vor fi în genere surclasate de cele de critică literară. Nu de puține ori, activitatea de cercetare a hispaniștilor străini a fost cea care a avansat analiza critică spaniolă.

În opinia noastră, pentru a fi declarat hispanist nu este suficient doar să știi și să vorbești limba spaniolă, ci trebuie să ai și cunoștințe temeinice despre lumea hispanică, pentru a putea fi un mediator între cele două culturi, lucru realizabil prin activitatea de cercetare, prin intermediul traducerilor din literatura spaniolă, prin intermediul criticii literare comparatiste, or Alexandru Popescu Telega este primul care îndeplinește aceste criterii.

Pentru alcătuirea corpusului de texte ce alcătuiesc întreaga sa activitate din domeniul hispanisticii cercetarea a fost anevoioasă, dat fiind faptul că până în momentul de față nu există o bibliografie completă. Pentru realizarea acestui registru ne-am folosit de numeroase lucrări care au oferit puncte de reper pentru completarea prezentei investigații. Acest lucru nu ar fi fost posibil fără suportul unor studii precum: *Échos ibériques et hispano-américaines en Roumanie* (Ecouri iberice și hispano-americane în România), G. Băiculescu, Al. Dușu, Dorothea Sasu Țimerman, *Bibliografia relațiilor literaturii române cu literaturile straine în periodice (1991-1944)*, volumele I-VIII, lucrare publicată de Institutul Cervantes sub coordonarea Anei Maria Brezuleanu, *Istoricul și bibliografia contactelor româno-iberice*, Alexandru Amzulescu, *Relații culturale și literare româno-spaniole de-a lungul timpului*, Mircea Popa, *Repertoriul traducătorilor români de limbă franceză, italiană, spaniolă (secolele al XVIII-lea și al XIX-lea). Studii de istorie a traducerii* (vol.I-XI), coordonator, Georgiana Lungu Badea¹, colecții întregi de publicații precum „Convorbiri literare” între anii 1868-1869, 1916, „Noua Revistă Română” anul

1916, „Universul literar” 1912, „Viața nouă” 1912, „Năzuința” 1924-1931, „Arhivele Olteniei” între anii 1931-1944.

Spre deosebire de studiile dedicate hispanistului Alexandru Popescu-Telega consemnate pe parcurs, această lucrare întregeste bibliografia autorului, fragmentară până în acest moment.

Tocmai datorită abundenței și varietății studiilor, pe care le-am reunit și pus la dispoziție la finalul acestei lucrări, în cele ce urmează le vom extrage doar pe cele mai importante.

Astfel, în volumul *Pe urmele lui Don Quijote* Alexandru Popescu-Telega recrează itinerariul eroului său preferat, abordând o tematică diversă, de la memorii de călătorie, întâmplări trăite în timpul șederii sale în Spania, la istoria și specificul poporului spaniol, teatrul lui Lope de Vega și Calderón de la Barca, ajungând până la încercări de traducere a romanului *Don Quijote* în limba română. Deși unele studii se prezintă mai mult ca niște comentarii lirice remarcăm o deschidere evidentă spre comparativă.

Următorul studiu, antologia de texte *Prozatori spanioli contemporani* este o valoroasă contribuție la cunoașterea literaturii spaniole pe care autorul și-a luat sarcina să o facă accesibilă prin traduceri din lucrări de seamă ale scriitorilor moderni ai acelor vremuri, mai mult sau aproape deloc cunoscuți în România. Unamuno, cel care lărgeste orizontul literaturii conservatoare păstrând în tot cazul ceva și din romantismul spaniol, fecundul și boemul rapsod Benavente, dramaturgul sceptic spre satiric Palacio Valdés, naturalistul, umoristul de ideologie spiritualistă (reflex al naturalismului zolist francez) Blasco Ibáñez (cel mai tradus scriitor spaniol în România), antropomorfistul valencian B. Morales San-Martín, eclecticul Ricardo León, cel care continuă romanului spaniol împrumutând câte ceva de la fiecare școală literară, sunt autorii ale căror texte vor fi traduse de Alexandru Popescu-Telega în această antologie. Textele sunt precedate de scurte prezentări oferite publicului cititor. Înafara datelor biografice aceste prezentări conțin titluri importante din opera fiecăruia și pe alocuri informații inedite (condamnarea lui Unamuno la închisoare pentru insultele aduse regelui și grațierea ulterioară, medicul Pío Baroja care își deschide brutărie la Madrid, etc.).

Suita de studii continuă cu *Două drame de Lope de Vega interesând istoria și literatura românilor* și *O dramă românească inspirată din episodul lui Cardenio și Lucindei din Don Quijote*; preocupat de aspectele istoriei, Alexandru Popescu-Telega invocă aici legăturile culturale dintre Spania și România, reliefând interesul pe care scriitorii din secolul al XIX-lea l-au manifestat pentru cultura iberică.

Autorul încearcă să demonstreze faptul că în România secolului XIX, deși în cazuri izolate, literatura spaniolă începe să-și facă simțită prezența.

În urma cercetărilor sale Alexandru Popescu- Telega descoperă influența lecturilor din autori spanioli în scrierile lui Miron Costin, Kogălniceanu, Bolintineanu, Depărățeanu și Vasile Alecsandri. Spre exemplu, în opinia hispanistului, sub influența modelului lui Sepulveda și Timoneda (« fijar, limpiar y dar expelndor », a fixa, a curăța și a conferi spelndoare), Alecsandri, ajunge să modifice cântecele populare românești culese și publicate în perioada imediat următoare călătoriei în Spania. Seria scriitorilor contaminați de cultura iberică îl include și pe Eminescu, Alexandru Popescu Telega invocând poemul *Viziunea lui Don Quijote*, ce va fi intitulat ulterior *Diamantul Nordului*. Potrivit investigațiilor hispanistului, *Don Alonso de Castilla*, piesă scrisă în 1882 de George Boteanu, trădează influența scrierilor lui Zorilla și Espronceda, mai curând decât influența variantei lui *Don Juan* a lui Byron. În piesa *Cardenio de Grenada sau amicul trădat*, scrisă de C. Iorgulescu în 1856, Popescu-Telega identifică scene din Cervantes, Lope de Vega, Calderón, prezentând argumente concrete ce demasca acest plagiat (în prologul acestei piese C. Iorgulescu declara că a scris drama inspirat fiind de o experiență personală).

Dacă în acest studiu Alexandru Popescu-Telega se folosește de tehnicile analizei comparatiste folosindu-se în demonstrația sa de argumente solide în *Asemănări și analogii în folclorul român și iberic*, se va limita doar la compilarea unor informații, prezentând în paralel asemănările uimitoare dintre anumite obiceiuri, superstiții, proverbe și zicători românești și spaniole. Fără pretenția realizării unui studiu analitic, autorul nu concluzionează, nu speculează și nu forțează asemănările ci doar le prezintă pe cele aproape identice.

În *Teme din Romancero întâlnite în poezia populară română* asemănările dintre folclorul românesc și cel iberic sunt prezentate într-o cu totul altă manieră. Hispanistul susține că aceste similitudini pot fi rezultatul contactelor din perioada cruciadelor sau a contactelor cu evreii spanioli refugiați în Peninsula Balcanică. Îmbrăcămintea, podoabele și armele conducătorilor principatelor române din Evul Mediu sunt similare celor pe care le purtau cavalerii medievali din Occident. Vestigiile găsite la Curtea de Argeș susțin această afirmație.

Partea cea mai consistentă, și cea mai valoroasă credem noi, a operei lui Alexandru Popescu-Telega sunt exegezele cervantine: *Cervantes (1924)*, *Cervantes și Italia (1931)* și *Cervantes. Viața și Opera (1944)*, singulare în spațiul autohton al acelor vremuri. Cunoștințele

despre Cervantes se limitau la puținele articole publicate în anul 1916 în numărul omagial dedicat scriitorului spaniol. Amintim faptul că în 1930, Gabriel Martín del Río y Rico îi include studiile în catalogul secțiunii *Cervantes* din Biblioteca Națională din Madrid.

Volumele *Cervantes* și *Cervantes. Viața și opera* constituie practic o singură lucrare, primul studiu fiind reluat cu completări în cel de-al doilea.

În maniera criticii pozitivistice, Alexandru Popescu-Telega își construiește discursul în relație cu structuri exterioare precum biografia lui Cervantes, hispanistul opinând că o înțelegere superioară a textelor este posibilă doar cunoscând aceste date.

Studiul lui Alexandru Popescu-Telega este prima exegeză semnificativă după articolele publicate în 1916 în „Noua revistă română” cu prilejul tricentenarului Cervantes, motiv pentru care acesta nu poate fi analizat prin raportarea la alte lucrări. Compararea lui cu, de pildă, lucrări mai noi, și aici amintim de exegezele lui Sorin Mărculescu, ar fi nejustificată, motiv pentru care am ales să raportăm această exegeză la studii mai vechi, printre care *Viața lui Don Quijote și Sancho* a lui Miguel de Unamuno din 1905. În stilul acestuia monografia lui Cervantes îl recreează pe scriitor prin prisma vieții sale relaționând experiențele acestuia cu scrierile lui. Influența comentariilor lirice, emblematice pentru Unamuno este resimțită cu prisosință.

Raportându-ne la biografiile autohtone contemporane, la *Viața lui Creangă*, de pildă, a lui Călinescu, Telega nu urmărește același tipar. Relația dintre biografie și operă nu este pur și simplu descriptivă, reținem ca fiind important aspectul înțelegerii operei lui Cervantes prin reconstituirea vieții sale.

Cervantes și Italia. Studiu de literaturi comparate este singular în istoria exegezelor cervantine din spațiul literar românesc chiar și în contemporaneitate. Recenzată în „Arhivele Olteniei” la momentul apariției sale, elogiată de importante figuri ale hispanisticii românești, printre care îi amintim pe Dan Munteanu și Eugenia Oprescu, lucrarea este rezultatul eforturilor unor îndelungi cercetări de specialitate efectuate de Alexandru Popescu-Telega. Acest studiu prezintă înșiruire de ipostaze ale lipsei de cunoaștere a lui Cervantes în Italia, capitolul introductiv cristalizând observații mai mult decât necesare pentru înțelegerea receptării autorului în țara lui Dante.

În istoria receptării operei lui Cervantes în Italia Alexandru Popescu Telega va distinge trei perioade. În prima perioadă *Don Quijote* este tradus și citit într-o versiune agreată de editori (versiuni adaptate pentru public), în cea de-a doua perioadă este receptat ca o satiră a novelisticii

cavalerești, italienii văzând în *Don Quijote* un capitol al concepțiilor lui *Orlando* (sunt invocate studiile lui Leopardi, Rodolfo Renier) și în cea de-a treia perioadă identificată de Popescu-Telega romanul cervantesc se bucură de o interpretare liberă, modernă, sub influența școlilor romanticilor (este invocat Gioberti), impresioniștilor (Neoncini) și pozitiviștilor (Carducci). Traducerile anterior comentate deschid istoria interpretărilor celei de-a doua etape în care italienii îl studiază pe *Don Quijote* ca un capitol din *Orlando*, ambele scrieri fiind interpretate ca satire împotriva romanelor de cavalerie. Cea de-a treia etapă din critica operei cervantine, contemporană lui Telega, studiază opera independent de interpretările anterioare, într-o manieră similară studiilor publicate în 1916 în „Noua revistă română”. La început țara care îi neglija și nesocotea scrierile, Italia se transformă în țara unde Cervantes devine cel mai cunoscut și studiat scriitor spaniol.

Opinia noastră la finalul acestor scurte prezentări este că hispanistul încearcă să se integreze în literatura spaniolă și să o prezinte cât mai obiectiv posibil; majoritatea studiilor sale sunt lucrări accesibile publicului larg, riguros documentate, multe din informațiile prezente în aceste lucrări fiind și astăzi valabile. Ceea ce este impresionant în traiectoria activității lui Alexandru Popescu-Telega sunt seriozitatea și respectul cu care încearcă să surprindă realitatea, într-o oarecare măsură exotică în România acelor timpuri. Lucrările lui au un accentuat caracter de popularizare, de cele mai multe ori pune la o parte opinii vehiculate însă, această practică este frecvent utilizată și de contemporanii săi.

În opinia noastră Alexandru Popescu-Telega se află la intersecția dintre regionalism și istoric; puținul interes arătat de către critica de profil se datorează atât situației într-un oraș de provincie, el desfășurându-și activitatea ca profesor de liceu în Craiova, cât și vârstelor ingrate ale istoriei. În perioada comunistă traducerile și studiile sale au fost retrase de pe piață, motivul, credem noi, fiind determinat de rațiuni politice. Un scenariu posibil, însă fără probatoriu, indică faptul că Alexandru Popescu-Telega a fost condamnat de înaltă trădare, acuzații pentru care va fi învinuit mai târziu și Edgar Papu.

Este bine știut că regimul comunist nu simpatiza monarhia or, Alexandru Popescu-Telega era membru corespondent al Academiei Regale Spaniole (numit în 1940) și beneficia de suportul Fundației Regelui Mihai și a Fundației Regale pentru Literatură și Artă, care îi publicase traducerile lui *Don Quijote*, vol. I-II (1944-1945) și volumul *Romancero* (1947). Pe lângă faptul că era susținut de monarhie, Alexandru Popescu-Telega era și hispanist iar comuniștii se aflau în

relații conflictuale cu regimul franchist (la putere în Spania acelor timpuri), motiv pentru care între anii 1948-1956 a fost interzisă predarea limbii spaniole în licee și universități. Drept consecință, dintre profesorii hispaniști ale acelor timpuri Valeriu Papahaghi va fi transferat la liceul „Mihai Viteazu” din București unde va preda istoria iar Alexandru Popescu-Telega va fi încarcerat, motivele care au stat la baza condamnării sale fiind încă neelucidate.

În această perioadă studiile lui Alexandru Popescu-Telega vor fi retrase din biblioteci și librării, întreaga sa activitate din domeniul hispanisticii intrând într-un con de umbră. Numele său este menționat de istoriile hispanisticii, însă el apare mai curând ca un bun exemplu de entuziast propagandist al literelor și culturii spaniole, încă exotice în acele vremuri. În acest context considerăm că recuperarea activității Popescu-Telega este un reper obligatoriu pentru o harta corectă a hispanismului românesc.

Opera

Critică literară, publicații în volum:

Popescu-Telega, Alexandru, *Prozatori spanioli contemporani*, Editura Cultura Națională, București, 1923

Popescu-Telega, Alexandru, *Din viața și opera lui Unamuno*, Editura Scrisul românesc, Craiova, 1924

Popescu-Telega, Alexandru, *Cervantes. Viața și opera*, Colecția Oameni de seamă, București, 1924

Popescu-Telega, Alexandru, *Cervantes*, Editura Cultura Națională, București, 1924

Popescu-Telega, Alexandru, *Lirica portugheză de azi*, Craiova, 1926

Popescu-Telega, Alexandru, *Rătăcirea lui Ion Vancea*, Craiova, 1926

Popescu-Telega, Alexandru, *Asemănări și analogii în folclorul român și iberic*, Tiparul Prietenii Științei, București, 1927

Popescu-Telega, Alexandru, *Idolul vremii*, Craiova, 1930

Popescu-Telega, Alexandru, *Cervantes și Italia*, Editura Ramuri, Craiova, 1931

Popescu-Telega, Alexandru, *Ovid Densusianu*, Editura Ramuri, Craiova, 1934

Popescu-Telega, Alexandru, *Două drame de Lope de Vega interesând istoria și literatura românilor*, Craiova, 1936

Popescu-Telega, Alexandru, *Lecturi romanice, Studii din literaturile neolatine*, Editura Casa Școalelor, București, 1939

Popescu-Telega, Alexandru, *Cervantes*, Casa Școalelor, București, 1940

Popescu-Telega, Alexandru, *Încercări de traducere ale lui "Don Quijote" în românește*, Casa Școalelor București, 1942

Popescu-Telega, Alexandru, *Pe urmele lui Don Quijote*, Casa Școalelor, București, 1942

Popescu-Telega, Alexandru, *Paginas escogidas de la literatura española: con anotaciones en rumano*, "Bocovina" I.E. Torouțiu, 1941

Lingvistică:

Popescu-Telega, Alexandru, *Gramatica spaniolă cu numeroase bucăți de lectura și exerciții*, București, 1942

Articole despre literatura spaniolă:

Popescu-Telega, Alexandru, *Don Quijote timp de trei veacuri*, „Năzuința”, nr. 9-10, Craiova, 1925, pp. 1-9

Popescu-Telega, Alexandru, *Cu prilejul tricentenarului morții lui Cervantes*, „Vieața nouă” nr. 4, Craiova, 1916, pp.133-139

Popescu-Telega, Alexandru, *Încercări de traducere ale lui Don Quijote în românește*, „Revista Fundațiilor” nr.1, București, 1942, pp. 132-158

Popescu-Telega, Alexandru, *Asemănări și analogii în folclorul român și iberic*, Editura Prietenii științei, Craiova, 1927

Popescu-Telega, Alexandru, *Un reprezentant al poeziei nouă în Spania (Fr. Villaespesa)*, în „Vieața nouă”, nr. 9, București, 1912, p. 362-385

Popescu-Telega, Alexandru, *Frații Alvarez Quintero* „Sburătorul” nr. 1, București, 1919, pp.187-190

Popescu-Telega, Alexandru, *Teatrul spaniol contemporan. J. Benavente*, „Vieață nouă” XV, București, 1919, pp. 19-27

Popescu-Telega, Alexandru, *Lecturi romanice, Santiago Rusiñol*, București, Casa Școalelor, 1931

Popescu-Telega, Alexandru, *Taina lui Greco și a lui Cervantes*, „Sburătorul”, nr. 11, București, 1921, pp.190-192

Popescu-Telega, Alexandru, *Concha Espina Tierras de Aquilon*, recenzie, „Năzuința”, nr. 4-5, Craiova, 1924, pp. 90-91

Popescu-Telega, Alexandru, Alexandre Plana, *Antologia de Poetas Catalans Moderns*, recenzie, „Năzuința”, nr. 4-5, Craiova, 1924, pp. 92-94

Popescu-Telega, Alexandru, *Despre Lirica populară spaniolă*, „Năzuința”, nr. 6 Craiova, 1924.

Popescu-Telega, Alexandru, *Literatura spaniolă contemporană: Ramón del Valle-Inclán*, „Năzuința”, nr. 6 Craiova, 1924

Popescu-Telega, Alexandru, *Miguel de Unamuno, filosof și prozator*, „Năzuința”, nr. 7-8, Craiova, 1924

Popescu-Telega, Alexandru, *Despre Unamuno poet*, „Năzuința”, nr. 7-8, Craiova, 1924

Popescu-Telega, Alexandru, *Date din viața lui Unamuno*, „Năzuința”, nr. 9-10, Craiova, 1924.

Popescu-Telega, Alexandru, Sánchez de Enchiso, *El soneto en España*, „Năzuința”, nr. 8, Craiova, 1924, pp. 43-45

Popescu-Telega, Alexandru, *Eroticii în poezia spaniolă contemporană*, „Năzuința” V, Craiova, 1926, pp. 1-9

Popescu-Telega, Alexandru, *Hamlet și Don Quijote*, „Năzuința” VIII, nr. 3, 1928, pp. 39-46

Popescu-Telega, Alexandru, Luis Araquistán y Quevedo, *La Agonia Antillana*, recenzie, „Năzuința” VII, nr. 1, Craiova, 1928, pp. 54-56

Popescu-Telega, Alexandru, Wenceslao Fernández-Flores *Volvereta*, recenzie, „Năzuința” VII, nr. 2 Craiova, 1928, pp. 50-51

Popescu-Telega, Alexandru, Ramon Menéndez Pidal, *Romancero*, recenzie, „Năzuința” VIII, nr. 1, Craiova, 1928, pp. 52-54

Popescu-Telega, Alexandru, Arturo Campi3n Jaimeb3n *Or3genes del pueblo Euskaldun*, recenzie, „Năzuința” VII, nr. 4, Craiova, 1929, pp. 41-42

Popescu-Telega, Alexandru, Blasco Ib3ñez, *En busca del Gran Kan*, recenzie, „Năzuința” VII, nr. 8 Craiova, 1929, pp. 46-49

Popescu-Telega, Alexandru, *Interviu cu Ricardo Le3n la Santinilla del Mar*, „Revista Fundațiilor”, București, 1941, pp. 15

Popescu-Telega, Alexandru, *Încercări de traducere ale lui Don Quijote în românește*, „Revista Fundațiilor” nr.1, București, 1942, pp. 132-158

Popescu-Telega, Alexandru, *Une drame roumaine inspirée de l'episode de Cardenio et de Lucinde de Don Quijote de la Mancha*, „Langue et littérature” vil IV, nr.2, București, 1948

Popescu-Telega, Alexandru, *Două drame de Lope de Vega interesând istoria și literatura românilor*, Craiova, 1936

Traduceri publicate în volum:

Ricardo Leon y Ramón, *Iubirea iubirilor*, Cultura Națională, București, 1922

Joan Maragall y Gorina, *Laude*, Cultura Națională, București, 1922

Prozatorii spanioli contemporani, Editura Cultura Națională, București, 1923

Camilo Castelo Branco, *Iubire de pierzanie*, Tipografia Ziarului “Universul”, București, 1927

Giovanni Verga, *Povestea unei pitulici*, Râmnicu Vâlcea, 1939

Armando Palacio Valdes, *Sora San Sulpicio*, Editura pentru Literatura Universală, București, 1966

Pedro Calderon de la Barca, *Viața este vis*, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, București, 1942

Pedro Calderon de la Barca, *Doamna Spiriduș*, Editura pentru Literatură, București, 1966

Lope de Vega, *Teatru ales*, Universul, București, 1943,

Lope de Vega *Fata cu urciorul*, Fundația Regală pentru Literatură, București, 1943

Lope de Vega *Țărăncuța din Ghetafe*, Fundația Regală pentru Literatură, București, 1943

Jose Maria Ferreira de Castro, *Pădurea virgină*, București, 1944

Miguel de Cervantes, *Iscusitul Don Quijote de la Mancha*, I-II, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, București, 1944-1945

Mihail Sadoveanu, *Un mulino arrastrado por el Siret*, București, 1962, *El zodiaco del Cancer*, București, 1963

Dolores Medio, *În căutarea Natalia Blay*, Editura pentru Literatură Universală, București, 1964

Romancero, Fundația Regele mihai I, București, 1947

Traduceri în jurnale:

Manuel Machado, *Gradina neagră și Toamna*, „Vieața nouă” nr. 12, București, 1912, p. 233

Francisco Villaespesa, *Moartea Satyrului*, „Vieața nouă” nr. 9, 1912. p. 173

Gregorio Martínez Sierra, *Poemul muncii*, Vieața nouă” nr. 62, 1916 “, p.64

Santiago Rusiñol, *Satul cenușiu și O noapte de iubire* „Idea europeană” nr 42, București, 1920 p.3, traducere reluată în „Năzuința” nr. 4-5, aprilie - mai, 1926, p.45-48

Tomas de Joiarle, *Sfaturile unui tată* „Sburătorul”, București 1920

José María Eça de Queiros, fragment din *Spânzuratul*, „Năzuința” Craiova, 1924

Ramón del Valle-Inclán, *Memoriile Marchizului de Bradomín*, *Sonata de toamnă*, „Năzuința”, Craiova, 1924

Miguel de Unamuno, *Simplul don Rafael, vânător și jucător de cărți*, „Năzuința” nr. 10, Craiova, 1924, p. 35-37

Miguel de Unamuno, *Încercări (Ensayos)*, „Năzuința” nr. 10, Craiova, 10 aprilie 1924 p. 59-64

Federico Oliver y Crespo, *Glasul oastei*, „Năzuința”, Craiova, 1925

Emilia Pardo Bazán *Vinerea patimilor*, „Năzuința”, Craiova, 1925

Jacinto Benavente y Martínez, *Toți avem interese*, „Năzuința”, Craiova, 1928

Juan Maragall, *Cântec spiritual*, „Năzuința”, Craiova, 1928

Manuel Machado, *Capa spaniolă și Cavalerul cu mana pe piept*, „Năzuința”, Craiova, 1928

Juan Ramón Jimenez, *Grăiește Galan și Sonet*, „Năzuința”, Craiova, 1928

Bibliografie

1. Amzulescu, Alexandru, *Istoricul și bibliografia contactelor româno iberice*, București 1945-1947
2. Băiculescu Duțu, G. Al., Sasu Țimerman, Dorothea, *Échos ibériques et hispano-américaines en Roumanie*, București, 1959
3. Brezuleanu Ana Maria, coordonator, *Bibliografia relațiilor literaturii române cu literaturile străine în periodice (1991-1944), Vol. I-VIII*, Editura Saeculum, București, 2006
4. Iorga, Nicolaie, *Istoria literaturilor romanice în dezvoltarea și legăturile lor, I-III*, Editura pentru Literatură Universală, București, 1920
5. Isopescu, Claudiu, *Saggiromeno-italo-ispanici*, Roma, 1943
6. Lungu Badea, Georgiana, coordonator, *Repertoriul traducătorilor români de limbă franceză, italiană, spaniolă din secolele al XVIII-lea și al XIX-lea (I, II)*, Universitatea de Vest, Timișoara, 2006
7. Lungu Badea, Georgiana, coordonator, *Contribuția traducerilor românești (sec. XVIII-XIX) din limbile franceză, italiană și spaniolă la dezvoltarea limbii și culturii române, a schimburilor culturale româno-occidentale*, Universitatea de Vest, Timișoara, 2008
8. Lungu Badea Georgiana, coordonator, *Contribuția traducerilor românești (sec. XVIII-XIX) din limbile franceză, italiană și spaniolă la dezvoltarea limbii și culturii române, a schimburilor culturale româno-occidentale*, Editura Eurostampa, Timișoara, 2013
9. Oprescu Eugenia, *Alexandru Popescu Telega, investigator de la literatura spaniolă*, în „Revista de istorie și teorie literară” nr. 2, București, 1976, pp. 257-264.
10. Popa Ana Maria, *Receptarea lui Cervantes în spațiul literaturii române*, Universitatea București, 2012.
11. Popa Mircea, *Relații culturale și literare româno-spaniole de-a lungul timpului (53-2007). Bibliografie cronologică selectivă*, Editura Aeternitas, Alba Iulia, 2007